

Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui

2025 m. gruodžio 15 d.

DĖL KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 37 STRAIPSNIO PAKEITIMO PROJEKTO

Asociacija Investors' Forum, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija ir Lietuvos verslo konfederacija (**Asociacijos**), siekdamos objektyviai pagrįsti anksčiau išsakytus argumentus bei atsižvelgdamos į 2025 m. gruodžio 12 d. Seimo narės Aušrinės Norkienės registruotą pasiūlymą (**Pasiūlymas**) keisti Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo Nr. VIII-1099 37 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (**Projektas**) Nr. XVP-263, papildomai kreipiasi į Ekonomikos komitetą (**Komitetas**).

Komitetas po išsamios diskusijos, kuri vyko 2025 m. gruodžio 10 d., apsisprendė ir palaikė Asociacijų poziciją dėl 50 proc. baudos ribos nustatymo po pirmojo baudos apskaičiavimo etapo išlaikymo (37 straipsnio 4 dalies 1 punkto). Šis sprendimas buvo priimtas įvertinus tiek Direktyvos (ES) 2019/1 reikalavimus, tiek Konkurencijos tarybos praktiką, tiek ir baudų proporcingumo bei diferencijavimo principus.

Atsižvelgdamos į tai, kad 2025 m. gruodžio 10 d. vykusioje diskusijoje buvo išsakyti įvairūs argumentai, pateikta papildoma statistika, Asociacijos šiuo raštu, siekdamos objektyvumo, papildomai pagrindžia verslo atstovų išsakytus argumentus. Asociacijos taip pat laiko būtinybe šiame rašte sistemiškai paaiškinti kodėl po Komiteto sprendimo registruotas Seimo narės Pasiūlymas didinti bazinio baudos dydžio ribą iki 75 procentų yra nepagrįstas, prieštarauja Projekto logikai ir iš esmės paneigtų jau subalansuotą Komiteto sprendimą.

Dėl Projekto atitikimo ES Direktyvai (ES) 2019/1

Klaidinga yra teigti, kad Seimui priėmus Komiteto patvirtintą Projektą būtų nesilaikoma Direktyvos (ES) 2019/1 nuostatų. Teiginiai apie galimą neatitikimą Direktyvai yra klaidinantys, nes yra nepaminimi ir nevertinami vėlesni baudos apskaičiavimo etapai. Pažymime, kad būtent **baudos apskaičiavimo etapų visuma ir užtikrina atitiktį Direktyvai**.

Galutinė Konkurencijos tarybos skiriama bauda yra visuma visų baudos apskaičiavimo etapų. Šį teiginį pagrindžia ir esama Konkurencijos tarybos praktika. **Trečias etapas – atgrasymas – visada buvo pritaikytas bent vienam nustatyto neteisėto susitarimo dalyviui 2020-2025 m. laikotarpiu.** 2015-2025 m. laikotarpiu buvo tik du nutarimai (iš 24), kuomet atgrasymas nebuvo taikytas.

Vertinant iki šiol buvusią Konkurencijos tarybos praktiką Projektu siūloma taisyklė būtų „neleidusi“ skirti didesnės nei pusę baudos:

- vos **2** kartus per 2020-2025 m. laikotarpį (kai iš viso ūkio subjektams skirtos **54** maksimalios baudos);
- vos **3** kartus per 2015-2025 m. (kai iš viso ūkio subjektams skirtos **78** maksimalios baudos).

Tuo pačiu atkreipiame dėmesį, jog Direktyvoje (ES) 2019/1 yra reikalavimas, kad nacionalinėms priežiūros institucijoms turi būti suteikti įgaliojimai skirti „veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas baudas“, skiriant kurias turi būti atsižvelgiama į pažeidimo „sunkumą“, „trukmę“.

Pabrėžtina, kad Komiteto patvirtintas Projektas būtent tai ir numato. Maksimalios baudos ir toliau būtų skiriamos dėl baudos apskaičiavimo etapų visumos ir 50 proc. baudos dydžio taisyklės taikymas pirmajame baudos etape niekaip neeliminuočių galimybės ūkio subjektui, atlikusiam pažeidimą, skirti maksimalią leistiną baudą. Pridėtina, kad mažesnės baudos tokiu atveju galėtų

būti skiriamos mažiau pavojingiems pažeidimams, t. y., vertikaliems susitarimams ir nepaliestų kartelinių susitarimų dalyvių.

Dėl maksimalių baudų statistikos

Asociacijos vertindamos 2020-2025 m. laikotarpį yra tikros, kad maksimalios baudos buvo skirtos puse atvejų, nors Komiteto posėdyje valstybės institucijų atstovai teigė kitaip. Konkurencijos taryba teigia, kad maksimalios baudos skiriamos vidutiniškai 20 proc. pažeidėjų. Visgi, mūsų įsitikinimu šioje diskusijoje yra netinkama vertinti kitus pažeidimus (pvz., kludymas tyrimams, be leidimo įgyvendintų įmonių įsigijimo sandoriai). Tokių, savo apimtimi ir esme visai kitokių pažeidimų vertinimas iškreipia pateikiamą informaciją. Manome, kad teisingiausia skaičiuoti tai, kiek konkrečiai bendrovių buvo baustos maksimaliomis baudomis. **Būtent taip apskaičiuotą statistiką savo viešose ataskaitose teikia Europos Komisija.**

Įvertinus Konkurencijos tarybos viešai pateikiamą informaciją, 2020-2025 m. laikotarpiu Konkurencijos taryba skyrė baudas po 9 atliktų tyrimų. Ūkio subjektų, kuriems buvo skirtos baudos, iš viso buvo 108. **Iš jų 54 verslams (50 proc.) buvo skirtos būtent maksimalios baudos.** Tai rodo, kad maksimalių baudų taikymas Lietuvoje dabar yra itin dažna praktika, o Projekto tikslas yra ne susilpninti atgrasymą, bet įtvirtinti realesnę ir proporcingesnę baudų diferenciaciją.

Dėl 50 procentų ribos kaip sistemiškai pagrįstos diferencijavimo bazės

Asociacijos pabrėžia, kad 50 proc. riba nėra atsitiktinis dydis. Tai yra sistemiškai pagrįsta diferencijavimo bazė, leidžianti pirmajame baudos apskaičiavimo etape aiškiai atskirti skirtingo pobūdžio ir pavojingumo pažeidimus, kartu paliekant institucijai teisę taikyti atgrasymo priemones, susijusias su sunkinančiomis aplinkybėmis vėlesniuose etapuose.

Tuo tarpu Pasiūlymu siūloma 75 proc. riba neturi jokio teisinio ar ekonominio pagrindimo. Remiantis Pasiūlymo argumentacija, atvirai nurodoma, kad šis dydis pasirinktas vien kaip aritmetinis vidurkis tarp 50 ir 100 procentų. Toks argumentas savaime negali būti laikomas racionali ar teisėkūros požiūriu pagrįstu sprendimu.

Dar daugiau – 75 proc. ribos įtvirtinimas iš esmės iškraipytų Projekto logiką. Bazinis baudos dydis jau pirmajame etape būtų nepagrįstai priartinamas prie maksimalios galimos baudos, taip susilpninant vėlesnių etapų savarankišką reikšmę ir paneigiant patį siekį užtikrinti realią baudų diferenciaciją. Tai faktiškai reikštų grįžimą prie dabartinės praktikos, kai maksimalios baudos skiriamos itin dažnai, nepaisant deklaruojamo proporcingumo principo.

Apibendrinamos Asociacijos konstatuoja, kad Komiteto patvirtintas Projektas, kuriame numatyta 50 procentų bazinio baudos dydžio riba pirmajame etape, yra nuoseklus, sistemiškai pagrįstas ir suderinamas tiek su Direktyvos (ES) 2019/1 reikalavimais, tiek su Europos Komisijos praktika, vertinant visą baudos apskaičiavimo etapų visumą. Atsižvelgdamos į tai, Asociacijos prašo Komiteto:

- 1) **nepritarti** Seimo narės pasiūlymui didinti bazinio baudos dydžio ribą iki 75 proc.; ir
- 2) **palaikyti** Konkurencijos įstatymo 37 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XVP-263 tokį, koks jis šiuo metu yra patvirtintas Ekonomikos komitete.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Asociacijos Investors' Forum vykdomasis direktorius Vytautas Šilinskas

Lietuvos pramonininkų konfederacijos generalinė direktorė Raminta Radavičienė

Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos generalinė direktorė Giedrė Ražinskienė

Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė Ineta Rizgelė